

Forældrefolder

Sådan hjælper du dit barn
med at styrke den sproglige udvikling

Folderen er redigeret august 2022

Forord

Et alderssvarende og velfungerende sprog er en væsentlig forudsætning for barnets sociale, følelsesmæssige og intellektuelle udvikling.

Vi ved i dag, at en god udvikling i talesproget er en vigtig forudsætning for, at børn udvikler gode læse- og skriveegenskaber. Grundlaget for disse egenskaber udvikles i 0-6-årsalderen, og en tidlig, målrettet indsats for børns sproglige udvikling har derfor stor betydning for den senere læseudvikling. Det er vigtigt, at sprog, læsning og skrivning bruges aktivt og bevidst der hvor børnene færdes.

Denne folder er tænkt som inspiration til, hvordan forældre kan give deres barn gode forudsætninger for at lære at tale og forstå.

Folderen er desuden tænkt som en guide til, hvordan dagtilbud og forældre i et samarbejde kan støtte op om barnets sprogtilegnelse.

Forældre som sproglige rollemodeller

Allerede i de første leveår er jeres brug af sproget i samværet sammen med jeres barn afgørende for jeres barns udvikling og læring.

Det lille barn lærer sprog ved at spejle sig i de sproglige input, som barnet møder.

Børn har behov for at møde voksne, der lytter til dem med forståelse og anerkendelse, så de får mulighed for at udtrykke behov, meninger, følelser og tanker.

Undersøgelser viser, at jo mere du taler med dit barn, og jo mere varieret ordforråd, du anvender, jo bedre sproglige færdigheder får dit barn.

Alle voksne er sproglige rolle modeller men forældre har en central rolle i forbindelse med barnets sproglige udvikling, da forældre er sammen med barnet den første del af barnets liv og derfor har den tætteste følelsesmæssige kontakt til barnet.

Ved at være bevidst sproglig rollemodel, giver du dit barn mulighed for at tilegne sig de nødvendige sproglige færdigheder.

Tal med dit barn -og udnyt hverdagens muligheder

I hverdagen er du og dit barn sammen i mange situationer, hvor I har mulighed for at snakke sammen. Det gælder fx når I tager tøj på, går hjem fra daginstitutionen, spiser og leger sammen. De små samtaler der opstår i disse situationer, giver dit barn de bedste muligheder for at lære sprog. Med sproget skaber du også rammer, regler og tryghed for dit barn. Måske vil du føle, at du gentager dig selv, men dit barn har brug for at høre de samme ord igen og igen, før han/hun forstår, hvad de betyder og selv kan sige ordene.

- Tal med barnet om det, I laver og oplever sammen, når I spiser, tager tøj på, går hen til daginstitutionen, dækker bord, køber ind osv. Sæt ord på handlinger og genstande: *hov, koppen væltede* eller *se, der kører bussen*. Væn dig til at sige tingenes navne i stedet for den der eller så gør vi sådan her.
- Vær bevidst om at omtale sig i første person fx ”*Nu skal jeg hjælpe dig*” i stedet for at sige ”*Nu skal far/mor hjælpe dig*”. At omtale sig selv i første person hjælper barnet til at skelne mellem jeg og mig.

- Tal om det barnet er optaget af: hvis dit barn er optaget af at kikke på en hund på vejen, kan I snakke om den, er dit barn ked af det, kan I hjælpe med at sætte ord på barnets følelse og oplevelse af situationen.
- Tal med dit barn om ting, der skal ske, og ting der er sket. Hvis oplevelsen/aktiviteten rækker længere ud i fremtiden eller tilbage i fortiden kan du evt. benytte billeder eller konkrete ting til at understøtte fortællingen.

Leg med dit barn

Leg er en vigtig kilde til sprogindlæring. Når børn leger med hinanden eller med voksne, kan de lære nye ord og vendinger, og de kan lære at bruge sproget i samspillet med hinanden. Når du er nærværende og leger med dit barn, er du med til at støtte den sproglige udvikling.

Konkrete ideer til lege og spil, der understøtter dit barns sprog

- Leg små lege, hvor I har dialog: fx bage kage i sandkassen, hælde kaffe op i en legetøjskop, lægge dukken i seng, køre med biler på bilbanen osv.
- Spil enkle spil, fx billedlotteri, vendespil og puslespil og tal om, hvad der er på billederne.
- Kik på foto og billeder (gerne af barnet selv) og tal om dem.
- Tegn og mal, og tal om farver, former, størrelser, personers udseende osv.
- Leg med modellervoks, dej, sand, vand og snak samtidig om former, størrelser, hårdt, blødt, vådt, tørt osv.
- Leg gemmeleg og tal om, hvor I gemmer jer, foran, bagved, ved siden af, over, under osv
- Leg med dyr og snak om, hvad dyrene siger, hvad de spiser, hvor de bor osv.
- Leg lege hvor I bruger kroppen, fx hopper, løber, leger fangeleg og spiller bold. Snak samtidig om det I gør: hopper højt, hopper ned, løber stærk, sparker til bolde, triller bolden osv.
- Spil på instrumenter og/eller lav selv instrumenter fx ved at fylde ris, sukker eller en lille ting i en dåse eller lign. Det skærper barnets opmærksomhed i forhold til lyd. En anden god lytteleg går ud på at gemme og finde et minutur eller vækkeur, der tikker.
- Syng (gerne med fagter) og rim og remser. Spørg personalet i daginstitutionen, hvilke sange, rim og remser m.m. de kan anbefale.
- Når der skal ryddes op: Lad barnet hjælpe til med at rydde op i legetøjet og tal om hvad tingene hedder, og hvor de ligger.

Syng og rim med dit barn

Sange, rim og remser er med til at udvikle børns sprog.

Musik og sange er gode til at skabe fællesskab, kontakt og kommunikation.

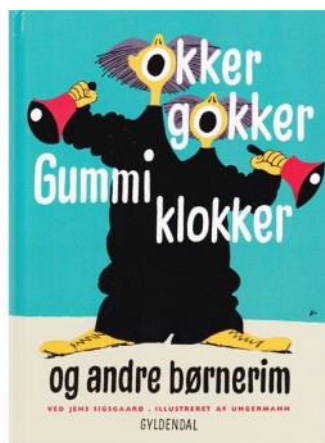
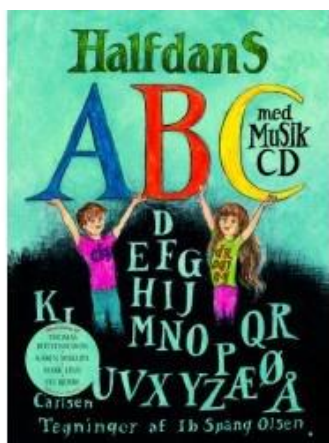
Når dit barn lærer en sang, lærer det samtidig nye ord. Når I synger Tommelfinger, tommelfinger hvor er du? lærer barnet fingrenes navne. Og når I synger Lille Peter edderkop får barnet en fornemmelse for udtrykkene lille, op, ned osv.

Når barnet synger med, øver det sig på at sætte ordene rigtigt sammen i sætninger. Og når barnet synger og siger små rim og remser, får barnet en fornemmelse for sprogets rytme og på, at ord kan rime på hinanden, fx mand-spand, hat-kat.

Ideer og gode råd:

- Det er ikke så vigtigt, om du er god til at syng. Det vigtigste er, at du synger
- Syng de samme sange igen og igen. Spørg evt. personalet i daginstitutionen hvilke sange de synger for tiden.
- Brug gerne fagter til sangen.
- Brug gerne konkrete ting eller billeder. I kan fx have en legetøjs-bus med, når I synger Hjulene på bussen og pege på hjulene og dørene. Hvis I bruger en sangbog med billeder i, kan du pege på billederne, når I kommer til ordene i sangen.
- Læs enkle rim og remser, gerne fra bøger, hvor teksten understøttes af billeder.

Læs med dit barn

Det er godt at læse bøger med sit barn. Det er hyggeligt og rart og det giver mulighed for nærhed og fælles oplevelser. Lad evt. dit barn sidde med en lille genstand som har en særlig betydning i historien.

Læs bøgerne flere gange. Børn elsker genkendelighed. Bøger stimulerer børns fantasi og giver inspiration til deres egne lege. Bøger giver også dit barn gode muligheder for at lære sprog, især hvis barnet selv får lov til at fortælle ud fra historien og billederne.

Det er ikke nødvendig at læse hele bogen hver gang. Man kan nøjes med at tale om billederne og lade være med at læse teksten. Følg dit barns interesser.

Tal om det, I læser:

- Stil enkle spørgsmål til historien eller billederne: *Hvad laver drengen? Hvem kommer der? Hvad mon der sker bagefter?*
- Kik på billederne og tal om hvem det er, hvad de laver osv.
- Følg barnets interesser og tal om det, barnet gerne vil tale om. Indlæg små pauser i oplæsningen og læg mærke til, hvad barnet siger og gør. Hvis barnet reagerer med at pege, sige ord eller lyde, så følg barnets udspil og bliv ved emnet, så længe barnet er interesseret.
- Støt barnet i dets forsøg på at fortælle og svare på spørgsmål. Hvis barnet peger på en ko og siger muh, kan du udvide barnets svar ved at sige: *ja, det er en ko. Koen siger muh.*
- Sig og gør ligesom figurerne i bogen. I kan fx brøle som koen, fløjte som drengen, snorke som bjørnen.

Hvor kan jeg få flere informationer?

Hvis du er i tvivl om dit barns sproglige udvikling, så tal med det pædagogiske personale i dit barns daginstitution. De har en faglig viden og erfaring om børns sprog og sprogtilegnelse og kan give deres vurdering. I fællesskab kan I drøfte konkrete forslag til forskellige tiltag, der understøtter dit barns sprogudvikling, såvel i hjemmet som i daginstitutionen

På Sprogpakken/emu kan der hentes yderligere viden om børns sprog og sprogtilegnelse samt inspiration til lege og aktiviteter, der understøtter dit barns sprogudvikling.

På nedenstående link er en film til forældre til tosprogede børn, hvordan I kan støtte jeres barns sprogudvikling.

Filmen kan hentes på 9 forskellige sprog.

www.ltk.dk/sprog-er-en-gave

